Työ ja turva -osasto/EK/lv 23.2.2022

Eduskunnan hallintovaliokunta
HaV@eduskunta.fi

HE 232/2021 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä tutkimuksen, opiskelun, työharjoittelun ja vapaaehtoistoiminnan perusteella annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Esityksen mukaan kolmannen maan kansalaiselle myönnettäisiin ensimmäinen oleskelulupa opiskelun perusteella suoraan koko tutkinnon tai opintojen suorittamisen keston ajalle, jolloin oleskelulupaa ei ole tarvetta uusia määräajoin. Opintojen jälkeen myönnettävän oleskeluluvan voimassaoloaikaa työnhakua ja yritystoimintaa varten pidennettäisiin ja tehtäisiin joustavammaksi. Muutos koskisi myös tutkimustoiminnan päättäneitä tutkijoita. Korkeakouluopintoja suorittavien opiskelijoiden oleskeluluvan laji muutettaisiin jatkuvaksi.

SAK suhtautuu lähtökohtaisesti myönteisesti kansainvälisiä tutkijoita ja opiskelijoita koskevan lupakäytännön sujuvoittamiseen ja siihen liittyvän byrokratian keventämiseen. Suomi tarvitsee osaavaa ja koulutettua työvoimaa ja siinä mielessä esitetyt muutokset ovat perusteltuja.

SAK kuitenkin huomauttaa, että kansainvälisistä opiskelijoiden työllistymisessä valmistumisensa jälkeen on ongelmia. On valitettava tosiasia, että työnantajat eivät halua tai osaa hyödyntää ulkomaalaisten, jopa suomalaisista korkeakouluista valmistuneiden osaamista riittävästi. Siksi suomalaisista korkeakouluista valmistuneiden ulkomaisten tutkinto-opiskelijoiden työllistymisen tukemiseen tulee panostaa tehokkaasti.

Todistetusti kotimaisten kielten opintojen ja suomalaisten työelämäyhteyksien ja -taitojen opiskelu lisäisi oppilaitoksista valmistuneiden ulkomaalaisten opiskelijoiden työllistymismahdollisuuksia. Ilman suomen ja/tai ruotsin kielen taitoa on vaikea työllistyä, koska Suomessa on toistaiseksi vähän paikkoja, jossa pärjää vain englannin kielellä. Ulkomaalaisten tutkinto-opiskelijoiden suomen tai ruotsin kielen opiskelu tulisi siksi mahdollisuuksien mukaan sisällyttää tutkintovaatimuksiin. Myös korkeakoulujen ja työelämän vuorovaikutusta on syytä lisätä huomattavasti. On myös taattava, että kolmansista maista tulevat opiskelijat saavat tietoa suomalaisesta työlainsäädännöstä ja työehtosopimuksista niin työssä tapahtuvan mahdollisen hyväksikäytön kuin sosiaalisen polkumyynnin estämiseksi.

Hallituksen esityksen mukaan kansainvälistä suojelua hakenut tai karkotuspäätöksen saanut voisi hakea oleskelulupaa, jos hän täyttää oleskeluluvan myöntämisen edellytykset. Kyseeseen ei kuitenkaan tulisi oleskelulupa, joka sisältää oikeuden liikkua toiseen jäsenvaltioon.

Työ ja turva -osasto 23.2.2022

SAK näkee, että oleskelulupia ei sinänsä tulisi käyttää turvapaikkajärjestelmän ohittamiseen, mutta mikäli oleskelulupien edellytykset täyttyvät, ehdotettu muutos voisi olla perusteltu ottaen huomioon, että muutos koskisi todella pieniä määriä.

Lopuksi SAK ilmaisee huolensa liittyen ulkomaalaisten opiskelijoiden toimeentuloon. Esityksen mukaan opiskelijan tulee esittää oleskelulupaa hakiessaan selvitys turvatusta toimeentulosta vain ensimmäisen vuoden ajalta, vaikka oleskelulupa myönnetään koko opiskelujaksolle. Opiskelijalla tulisi kuitenkin olla turvattu toimeentulo koko opintojen keston ajan. Toimeentuloedellytyksen täyttämistä, kuten myös opintojen suorittamisen etenemistä, valvottaisiin opintojen aikana.
SAK ei ole vakuuttunut, miten tämä valvonta järjestyy käytännössä.

Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry

Eve Kyntäjä
maahanmuuttopolitiikan asiantuntija
eve.kyntaja@sak.fi puhelin 0400 513 162